

Толкач Б.О.

гр. Е-42

Житомирський агротехнічний фаховий коледж

Наук. керівник – спеціаліст вищої категорії,

викладач-методист Соколовська Л.М.

ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ФІЛОЛОГІЇ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ

Анотація. У статті розглянуто сучасні тенденції розвитку філологічної освіти та професійної діяльності філологів у контексті глобальних соціально-економічних змін. Здійснено аналіз взаємозв'язку між освітньою підготовкою

філологів і трансформаціями ринку праці, зумовленими цифровізацією, автоматизацією та зростанням попиту на міждисциплінарні компетентності. Запропоновано шляхи модернізації філологічної освіти.

Ключові слова: гуманітарні науки, компетентності, освіта, ринок праці, трансформація, цифровізація.

Проблема переосмислення ролі філології в сучасному світі набуває особливої актуальності в умовах динамічних трансформацій ринку праці. Глобалізаційні процеси, розвиток цифрових технологій, зміна форматів комунікації призвели до радикального перегляду функцій гуманітарної освіти. Філолог, який ще донедавна асоціювався з викладачем, редактором чи перекладачем, сьогодні постає як комунікатор, аналітик текстових даних, фахівець із міжкультурної взаємодії та контент-менеджменту.

Актуальність проблеми зумовлена тим, що філологічна освіта в Україні досі значною мірою зорієнтована на класичні академічні моделі, тоді як сучасний ринок праці вимагає інтеграції гуманітарного знання з ІТ, маркетингом, аналітикою та соціальними комунікаціями. Відтак постає необхідність переосмислення змісту, форм і методів підготовки філологів, аби забезпечити їхню конкурентоспроможність у цифрову добу.

Проблема трансформації гуманітарної освіти досліджується в працях українських і зарубіжних науковців (Н. Костенко, О. Селіванова, М. Зубрицька та ін.). Дослідники наголошують, що філологія як наука про слово й смисл не втрачає своєї значущості, однак потребує оновленого підходу до осмислення предмета. Сучасна парадигма освіти вимагає формування у філологів глибоких теоретичних знань, здатності застосовувати їх у різних професійних контекстах. Гуманітарне знання набуває нового статусу: воно стає ресурсом для розвитку критичного мислення, етичної рефлексії та міждисциплінарних інновацій [2, с.127].

Ринок праці в Україні та світі демонструє тенденцію до зменшення кількості «класичних» посад для філологів – учителів, редакторів, перекладачів. Водночас зростає попит на фахівців у сфері цифрових комунікацій, контент-

маркетингу, копірайтингу, локалізації, технічного редагування, аналітики даних, культурного менеджменту, PR та медіа. Це означає, що філологи мають потенціал для успішної реалізації в нових професіях, але потребують розширення компетентнісного поля.

Однією з ключових проблем є невідповідність між академічною підготовкою та вимогами роботодавців. Навчальні програми часто залишаються консервативними, орієнтованими на теоретичне знання, а не на розвиток практичних навичок. Додатковою проблемою є відсутність чіткого професійного позиціонування філологів на сучасному ринку праці: випускники часто не усвідомлюють спектр можливостей, які відкриваються перед ними за межами освітньої чи перекладацької діяльності [1, с.79].

Разом із тим, у сучасному суспільстві формується новий тип філолога – медіафілолог, цифровий гуманітарій, лінгвіст-аналітик, який поєднує традиційне мовознавче знання з технологічними та комунікаційними інструментами. Такі фахівці здатні працювати в ІТ-компаніях, видавництвах, освітніх стартапах, аналітичних центрах та у сфері культурної дипломатії.

Для ефективного переосмислення ролі філології необхідні системні кроки на рівні освіти, науки та суспільної політики:

1. Модернізація навчальних програм: інтеграція курсів із цифрової грамотності, основ програмування, інформаційного менеджменту, UX-письма, SMM і контент-стратегії; залучення студентів до міждисциплінарних проєктів, стартапів і наукових лабораторій гуманітарної аналітики.

2. Посилення практичної складової освіти: розвиток дуальної освіти, партнерства з медіа, ІТ-компаніями, видавництвами; створення освітніх траєкторій, що поєднують академічну підготовку з реальними проєктами.

3. Професійна перепідготовка та безперервне навчання: розширення можливостей для підвищення кваліфікації, участі в тренінгах із цифрових гуманітарних наук, перекладу в ІТ, міжкультурної комунікації.

4. Формування нової професійної ідентичності філолога: утвердження гуманітарія як аналітика, комунікатора, культурного посередника;

популяризація гуманітарної освіти через успішні кейси випускників, які реалізувалися в нових професіях.

5. Співпраця науки, освіти та бізнесу: створення спільних платформ, центрів компетентностей і дослідницьких ініціатив, де філологи братимуть участь у вирішенні прикладних завдань.

Гуманітарна освіта перестає бути «допоміжною» сферою й стає фундаментом для розвитку суспільства знань, в якому цінуються смисли, комунікація та етика. Філолог сьогодні – це носій мовної культури, творець інтелектуального продукту, який здатен поєднувати аналітичне мислення з творчістю, гуманітарну чутливість – із технологічними рішеннями [3, с.94]. Майбутнє філології – у гнучкості, міждисциплінарності, відкритості до нових форматів знання.

Література

1. Зубрицька М. Гуманітаристика: виклики сучасності. Львів: Видавництво УКУ, 2020. 312 с.

2. Кузьменко О. В. Професійна підготовка філологів у контексті сучасних викликів ринку праці / Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2021. № 7. С. 121 – 132.

3. Мірошниченко І. Філолог у цифрову епоху: між словом і технологіями / Вісник Київського університету. Серія: Філологія, 2022. № 1. С. 87 – 95.